

DE PROCEDURE VOOR DE VOORDRACHT VOOR EEN BENOEMING IN EUROPESE RECHTERLIJKE COLLEGES

1. OPENSTELLING VAN DE VACATURE

De advertentie wordt geplaatst:

- in het Nederlands Juristenblad;
- in het internationale vacatureblad, uitgegeven door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- in TREMA en, afhankelijk van de vacature, in SEW.

2. INHOUD VAN DE ADVERTENTIE

De advertentie heeft de volgende inhoud:

1. Vermelding en omschrijving van de functie onder vermelding van de internationale benoemingseisen (relevante verdragsbepaling).
2. Wijze van solliciteren.
3. Inhoudelijke eisen:
 - Voldoen aan de eisen gesteld in het toepasselijke verdrag.
 - Voor de functie van rechter: in beginsel beschikken over rechterlijke ervaring.
 - Grondige kennis van het desbetreffende rechtsgebied (EG-/EU-recht c.q. het EVRM).
 - De vaardigheid om zich mondeling en schriftelijk effectief uit te drukken in het Frans en/of Engels.
 - Beschikken over relevante internationale ervaring en rekening kunnen houden met verschillen in rechtsculturen van de landen van de Europese Unie en van de Raad van Europa.
4. Uitnodiging aan derden om schriftelijk de aandacht te vestigen op naar hun mening geschikte kandidaten.

3. STATUS VAN DE AANBEVELING

- De aanbeveling bestaat uit ten minste drie personen in alfabetische volgorde.
- De aanbeveling is beschrijvend. Er wordt een kwaliteitsaanduiding van de kandidaten gegeven. Er wordt geen voorkeur voor een bepaalde kandidaat uitgesproken. Op grond van de kwaliteitsaanduiding kan de regering een keuze maken.
- Indien de regering afwijkt van de aanbeveling, moet dit duidelijk worden gemotiveerd. De regering echter heeft het laatste woord.

4. SAMENSTELLING VAN DE AANBEVELINGS-COMMISSIE

De Aanbevelingscommissie bestaat uit drie personen, en wel:

1. De President van de Hoge Raad dan wel de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad.
2. De Vice-President van de Raad van State dan wel de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.
3. Een persoon met kennis van het Europees recht en met ruime ervaring binnen de organisatie waar het rechtsprekend orgaan onderdeel van uitmaakt, dan wel binnen vergelijkbare internationale organisatie, niet zijnde de persoon in wiens opvolging wordt voorzien.

5. DE INTEGRALE VOORDRACHTSPROCEDURE

1. De voordrachtsprocedure wordt gevolgd wanneer een vacature ontstaat, behalve ingeval de regering heeft besloten tot herbenoeming.
2. In het kader van de voordrachtsprocedure wordt overleg gestart in beginsel ten minste één jaar voordat volgens de desbetreffende internationale regeling een vacature ontstaat, waarin een Nederlander moet worden benoemd.
3. Opstellen en plaatsen van een advertentie.
4. Benoeming van de Aanbevelingscommissie.
5. Aanbeveling van de Aanbevelingscommissie.
6. Overleg over de aanbeveling.
7. Uitbrengen van de voordracht aan de Ministerraad.
8. Voordracht namens de Nederlandse regering bij de betreffende internationale instantie.
9. Beslissing door de betreffende internationale instantie.

Aldus vastgesteld door de Minister van Justitie en de Minister van Buitenlandse Zaken.

's-Gravenhage, 20 maart 2000.

De Minister van Justitie,

A.H. Korthals

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J.J. van Aartsen

TOELICHTING

Algemeen

Tot het moment waarop de onderhavige voordrachtsprocedure voor een benoeming in Europese rechterlijke colleges tot stand was gekomen, was er niet sprake van een vastgelegde, transparante, eenvormige procedure die beschrijft hoe de selectie van kandidaten voor het lidmaatschap van Europese rechterlijke colleges plaatsvindt, en die zoveel mogelijk waarborgt dat kandidaten voor het lidmaatschap van die colleges op grond van objectieve criteria van bekwaamheid en geschiktheid worden geselecteerd. Het gaat hier om het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (Luxemburg), het Gerecht van Eerste Aanleg van de Europese Gemeenschappen (Luxemburg) en het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (Straatsburg).

Het Benelux Gerechtshof (Brussel) wordt in dit verband buiten beschouwing gelaten omdat voor benoemingen in dit hof al een speciale procedure bestaat. De rechters van dit hof worden gekozen uit de hoogste rechtscolleges van de Beneluxlanden.

Ook de vele overige internationaalrechterlijke en -quasirechterlijke instanties blijven hier buiten beschouwing. Benoemingsprocedures voor die instanties zijn dermate verschillend van die voor de onderhavige instanties (zo bestaat daar doorgaans geen "recht" op benoeming van een Nederlander) dat het niet zinvol is een uniforme regeling voor al die instanties te treffen.

Elke procedureafspraken op nationaal niveau, verband houdende met de kandidaatstelling voor functies binnen internationaalrechterlijke organisaties, dient vanzelfsprekend rekening te houden met de binnen die organisaties geldende benoemingsregels. Voor de hier aan de orde zijnde instanties in Luxemburg en Straatsburg zijn die niet gelijk.

Voor de rechters en advocaten-generaal in Luxemburg geldt dat deze in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten worden benoemd. Voor de rechtersfuncties komt het er de facto op neer dat uit iedere lidstaat zowel voor het Hof als voor het Gerecht van Eerste Aanleg één kandidaat wordt aangewezen die, mits acceptabel voor de overige lidstaten, voor zes jaar wordt benoemd. Voor de functies van advocaat-generaal hebben de lidstaten een rouleersysteem afgesproken. Ook voor die functies volstaat één kandidaat van elke lidstaat die conform dat systeem aan de beurt is. De invloed van de regeringen op de benoeming van de "eigen" rechters en advocaat-generaal is dus groot.

Voor de rechtersfuncties in Straatsburg worden daarentegen verkiezingen gehouden door de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa. Van de lidstaten wordt verwacht dat ze een lijst van drie kandidaten indienen, waaruit de parlementariërs kunnen kiezen. Deze zijn - uiteraard - niet gebonden aan enige voorkeur van de regeringen, indien de regeringen een voorkeur kenbaar zouden maken. De invloed van de regeringen op de benoeming van de "eigen" rechters is dus beperkt.

De voordrachtsprocedure voor een benoeming in Europese rechterlijke colleges wordt voor de eerste maal gevolgd bij de vervulling van vacatures in Luxemburg (een functie van rechter in het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en de functie van advocaat-generaal bij dat hof). Naar aanleiding van de ervaringen die dan worden opgedaan, zal de procedure worden geëvalueerd en eventueel worden aangepast. De (eventueel aangepaste) procedure kan vervolgens worden gevolgd wanneer in Straatsburg een vacature moet worden vervuld.

Over de voordrachtsprocedure is door ondergetekenden overleg gevoerd met de Vice-President van de Raad van State, de President van de Hoge Raad der Nederlanden en met het Nederlandse lid van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen. Daarover is overeenstemming bereikt.

Puntsgewijs

Punt 1: Openstelling van de vacature

Plaatsing in het Nederlands Juristenblad is voorgeschreven om aan te sluiten bij de wervingsprocedure voor rechterlijke ambtenaren in de Nederlandse rechtsprekende colleges. Volgens die procedure wordt de advertentie uitsluitend in het Nederlands Juristenblad geplaatst.

Ten einde zo veel mogelijk te verzekeren dat leden van de rechtsprekende macht de openstelling van de vacature opmerken, wordt in dit geval de advertentie ook in TREMA geplaatst.
Plaatsing in SEW is wenselijk indien er sprake is van vacatures in Luxemburg.

Punt 2: Inhoud van de advertentie

Voor de Luxemburgse instanties houdt het voldoen aan de eisen in het toepasselijke verdrag in: het bieden van alle waarborgen voor onafhankelijkheid en het voldoen aan alle gestelde eisen om in Nederland de hoogste rechterlijke ambten te bekleden of het bekend staan als kundig rechtsgeleerde (rechters en advocaten-generaal van en bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen), dan wel bekwaam zijn in Nederland rechterlijke ambten te bekleden (rechters van het Gerecht van Eerste Aanleg van de Europese Gemeenschappen). Voor de Straatsburgse instantie houdt dit in: het genieten van het hoogst mogelijke zedelijk aanzien en het in zich verenigen van de voorwaarden die worden vereist voor het uitoefenen van een hoge functie bij de rechterlijke macht, dan wel het zijn van rechtsgeleerde van erkende bekwaamheid.

Voor het uitoefenen van de functie van rechter in één van de Europese rechterlijke colleges is rechterlijke ervaring in beginsel vereist. Dat wil niet zeggen dat rechterlijke ervaring een noodzakelijk vereiste is. Het ontbreken van rechterlijke ervaring moet echter wel worden gecompenseerd doordat de kandidaat anderszins voor het ambt is gekwalificeerd. Voor de functie van advocaat-generaal strekt rechterlijke ervaring tot aanbeveling.

Afhankelijk van de vacature wordt kennis van Frans of Engels vereist. Voor functies in Luxemburg is kennis van Frans een vereiste; voor Straatsburg is kennis van Frans of Engels vereist.

Het kan voorkomen dat een geschikte kandidaat Frans of Engels onvoldoende beheerst. De kandidaat dient de gelegenheid te krijgen om deze lacune weg te werken. Tijdens de gesprekken met de Aanbevelingscommissie komt wel naar voren of en welke beperkingen er zijn en of de kandidaat bereid en in staat is deze weg te werken.

Derden worden uitgenodigd om schriftelijk de aandacht te vestigen op naar hun mening geschikte kandidaten. Alle sollicitanten echter, dus ook degenen die in eerste instantie niet hebben gesolliciteerd maar daar later op aanwijzing van derden voor zijn uitgenodigd, moeten de sollicitatieprocedure doorlopen. Van het begin af aan dient duidelijk te zijn dat alle sollicitanten ten opzichte van elkaar zijn gewogen. Het mag niet zo zijn of lijken dat op het laatste moment iemand wordt "geparachuteerd".

Voorkomen moet worden dat geschikte kandidaten voor een functie bij een Europees rechterlijk college zouden afzien van benoeming, alleen omdat zij geen duidelijkheid hebben over terugkeer in het oorspronkelijke ambt. Aan dit onderwerp dient in de gesprekken met de kandidaten die bij de overheid werkzaam zijn, uitdrukkelijk aandacht te worden besteed en daarover moeten duidelijke afspraken worden gemaakt.

Punt 3: Status van de aanbeveling

De aanbeveling van de Aanbevelingscommissie is niet openbaar.

Punt 4: Samenstelling van de Aanbevelingscommissie

Alle facetten van de nationale rechtspraak (civiel recht, strafrecht en bestuursrecht) alsmede het Europees recht als het internationale element dienen in de Aanbevelingscommissie te zijn vertegenwoordigd.

Voorts dient de commissie bescheiden van omvang zijn; dit komt de slagvaardigheid ten goede.

Het hangt van de aard van de vacante functie af wie in de Aanbevelingscommissie zitting zal nemen. De President van de Hoge Raad en de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad enerzijds en de Vice-President van de Raad van State en de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak anderzijds maken telkens onderling uit wie zitting zal nemen in de Aanbevelingscommissie. De persoon die het Europees recht en het internationale element vertegenwoordigt, wordt telkens ad hoc in de commissie opgenomen.

Het is niet wenselijk dat degene die het betrokken rechterlijke college verlaat, meebeslist over de aanbeveling van kandidaten voor zijn/haar (voormalige) functie. In het algemeen is het niet aan te bevelen iemand over zijn/haar eigen opvolging te laten beslissen.

Wel is het goed om een persoon met (andere) relevante internationale ervaring te laten meebeslissen over de aanbeveling. Dit zou dan iemand moeten zijn die de (cultuur van de) Europese Unie dan wel de Raad van Europa

als geheel goed kent. Een dergelijk persoon immers moet in staat worden geacht om te beoordelen of een kandidaat in staat zal zijn adequaat te functioneren in de Europese rechtspraak.

Het staat de Aanbevelingscommissie uiteraard vrij om adviezen in te winnen. Het moet aan die commissie zelf worden overgelaten of en zo ja, aan wie zij advies wil vragen. Te denken valt aan: de Voorzitter van de Vergadering van Hofpresidenten, de Voorzitter van de Vergadering van Rechtbankpresidenten, de Voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en de Algemene Deken van de Nederlandse Orde van Advocaten.

Punt 5: De integrale voordrachtsprocedure

De inhoudelijke besluiten met betrekking tot de voordracht voor een benoeming worden door de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Justitie tezamen genomen. Aldus is de beleidsmatige betrokkenheid van de twee betrokken ministers bij de voordrachtsprocedure verzekerd. Het gaat dan om de punten 2, 3, 4 en 6.

Het spreekt vanzelf dat de voordrachtsprocedure niet gevolgd hoeft te worden voor benoemingen in Luxemburg indien de regering bevoegd en voornemens is tot herbenoeming. Voor benoemingen in Straatsburg moet altijd een voordracht worden ingediend.

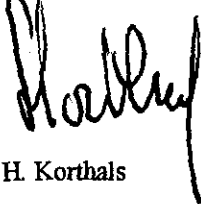
Wat de herbenoemingen in Luxemburg betreft is het uitgangspunt dat na zes jaar wordt overgegaan tot benoeming, tenzij betrokkene zulks niet wenst of zwaarwegende argumenten zich daartegen verzetten, terwijl na twaalf jaar niet tot herbenoeming wordt overgegaan, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om dat wél te doen en betrokkene met herbenoeming instemt. Aangezien ernaar moet worden gestreefd voor de voordrachtsprocedure ten minste één jaar beschikbaar te hebben, dient het overleg over een herbenoeming - overleg binnen de regering en vervolgens met betrokkene - tijdig voor de aanvang van dat jaar te zijn afgerond.

De Aanbevelingscommissie brengt de aanbeveling uit aan de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Justitie (punt 5). De beleidsmatige coördinatie van een en ander geschiedt door de Minister van Buitenlandse Zaken. De Minister van Buitenlandse Zaken doet de voordracht aan de Ministerraad mede namens zijn ambtgenoot van Justitie (punt 7). De Minister van Buitenlandse Zaken doet namens de Nederlandse regering de voordracht/nominatie bij de betreffende internationale instantie (punt 8).

De logistieke/administratieve kant van de voordrachtsprocedure wordt verzorgd door de Minister van Justitie (plaatsing van de advertentie, fungeren als postadres enz.). Dit is uit praktisch oogpunt het meest voor de hand liggend omdat op het Ministerie van Justitie de nodige ervaring met voordrachts-/benoemingsprocedures ten aanzien van rechterlijke functies voorhanden is.

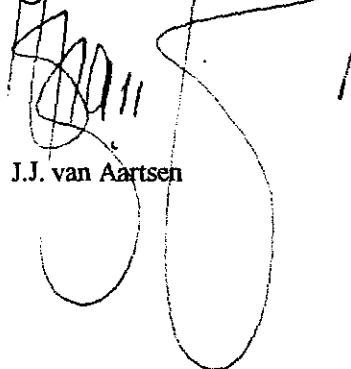
De internationale instanties kunnen afwijken van de voordracht van de Nederlandse regering.

De Minister van Justitie,

A.H. Korthals

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J.J. van Aartsen